

Soatmurotova Sevinch G'ayratjon Qizi

Surxondaryo Viloyati Denov Tumani 3-Maktab

11-Sinf O'quvchisi

+998992911311

soatmurotovasevinch1@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining bugungi jamiyatdagi ahamiyati, uning inson hayotiga ko'rsatadigan ijobiy va salbiy ta'sirlari keng va chuqur tahlil qilinadi. Maqolada sun'iy intellekt tushunchasi, rivojlanish bosqichlari, ta'lim, tibbiyot, iqtisodiyot va mehnat bozoridagi roli batafsil yoritilgan. Shuningdek, sun'iy intellekt bilan bog'liq axloqiy, ijtimoiy va psixologik muammolar, inson tafakkuriga ta'siri hamda ushbu texnologiyadan salbiy oqibatlarisiz foydalanish yo'llari bayon etiladi. Maqola zamonaviy fikrlashni shakllantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, raqamli texnologiyalar, inson tafakkuri, avtomatlashtirish, ta'lim tizimi, tibbiyot, iqtisodiyot, mehnat bozori, axborot xavfsizligi, axloqiy me'yorlar, tanqidiy fikrlash, texnologik taraqqiyot, ijtimoiy ta'sir, mas'uliyatli foydalanish.

Kirish

Hozirgi kunda texnologik taraqqiyot nihoyatda tez sur'atlar bilan rivojlanmoqda. Sun'iy intellekt ana shu taraqqiyotning eng muhim va ta'sirchan yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Inson hayoti avvallari tasavvur qilib bo'lmaydigan darajada texnologiyalar bilan bog'lanib ketdi. Bugun oddiy kundalik ishlar — axborot izlash, tarjima qilish, reja tuzish, tashxis qo'yish, hatto ijodiy faoliyat ham sun'iy intellekt yordamida amalga oshirilmoqda.

Bunday sharoitda sun'iy intellektning jamiyatga ta'sirini chuqur o'rganish zarurati paydo bo'lmoqda. Chunki u inson hayotini yengillashtirishi bilan birga, ayrim hollarda salbiy oqibatlarga ham olib kelishi mumkin. Insonning texnikaga qaramligi, mustaqil fikrlashning susayishi, axborot xavfsizligi muammolari shular jumlasidandir. Shu sababli ushbu maqola sun'iy intellektning har tomonlama tahliliga bag'ishlanadi.

Sun'iy intellekt tushunchasi va uning shakllanish tarixi

Sun'iy intellekt tushunchasi kompyuter tizimlarining inson aqliy faoliyatiga o'xshash jarayonlarni bajarish qobiliyatini anglatadi. Bu jarayonlarga o'rganish, mantiqiy

xulosa chiqarish, muammolarni hal qilish va qaror qabul qilish kiradi. Dastlab sun'iy intellekt faqat ilmiy faraz sifatida qaralgan bo'lsa, bugungi kunda u real hayotda faol qo'llanilmoqda.

Sun'iy intellektning rivojlanishida kompyuter texnologiyalarining takomillashuvi, internetning paydo bo'lishi va katta hajmdagi ma'lumotlarning mavjudligi muhim rol o'ynadi. Ayniqsa, mashinaviy o'rganish va neyron tarmoqlar sun'iy intellekt imkoniyatlarini keskin kengaytirdi. Natijada sun'iy intellekt inson faoliyatining ko'plab sohaslarida ishonchli yordamchiga aylandi.

Sun'iy intellektning ta'lim sohasidagi ijobiy ta'siri

Ta'lim tizimida sun'iy intellekt katta o'zgarishlar yasamoqda. O'quvchilarning bilim darajasi, qiziqishlari va qobiliyatlarini tahlil qilgan holda individual o'quv dasturlari tuzish imkoniyati paydo bo'ldi. Bu esa har bir o'quvchiga mos yondashuvni ta'minlaydi. Sun'iy intellekt asosidagi platformalar bilimdagi bo'shliqlarni aniqlab, ularni to'ldirish bo'yicha tavsiyalar beradi. O'qituvchilar esa vaqtni tejab, murakkab tushunchalarni tushuntirishga ko'proq e'tibor qaratish imkoniga ega bo'ladi. Natijada ta'lim sifati oshadi va bilim olish jarayoni samaraliroq bo'ladi.

Sun'iy intellektning tibbiyot va iqtisodiyotdagi ijobiy ta'siri

Tibbiyot sohasida sun'iy intellekt inson salomatligini saqlashda muhim vositaga aylandi. U kasalliklarni erta bosqichda aniqlash, tahlil natijalarini tezkor baholash va davolash usullarini taklif qilishda qo'llanilmoqda. Bu esa inson umrining uzayishiga xizmat qiladi.

Iqtisodiyotda esa sun'iy intellekt ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirib, xarajatlarni kamaytiradi va samaradorlikni oshiradi. Moliyaviy tahlillar, bozor prognozlar va risklarni baholashda sun'iy intellekt muhim ahamiyat kasb etadi.

Sun'iy intellektning salbiy ta'siri va xavflari

Sun'iy intellektning keng qo'llanilishi bilan bir qatorda salbiy jihatlar ham yuzaga chiqmoqda. Eng muhim muammolardan biri — insonning mustaqil fikrlash qobiliyatining pasayishidir. Agar inson har bir masalada texnologiyaga tayanib qolsa, ijodiy va tanqidiy fikrlash zaiflashadi.

Bundan tashqari, avtomatlashtirish natijasida ayrim kasblarga bo'lgan ehtiyoj kamaymoqda. Bu esa ishsizlik va ijtimoiy tengsizlikka olib kelishi mumkin. Shuningdek, sun'iy intellektdan noto'g'ri foydalanish axborot xavfsizligiga jiddiy tahdid soladi.

Axloqiy va ijtimoiy masalalar

Sun'iy intellekt bilan bog'liq axloqiy masalalar bugungi kunda juda dolzarbdir. Texnologiya inson qadr-qimmatini hurmat qilgan holda ishlatilishi kerak. Shaxsiy hayot daxlsizligi, adolat va javobgarlik masalalari har doim ustuvor bo'lishi lozim.

Jamiyatda sun'iy intellektdan foydalanish madaniyatini shakllantirish, ayniqsa yoshlar orasida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

Sun'iy intellektdan salbiy ta'sirsiz foydalanish yo'llari

Sun'iy intellektdan oqilona foydalanish uchun uni faqat yordamchi vosita sifatida qabul qilish zarur. Muhim qarorlar inson tafakkuri va tajribasi asosida qabul qilinishi kerak. Ta'limda sun'iy intellekt bilimni mustahkamlovchi vosita bo'lishi, tayyor javob manbai vazifasini bajarmasligi lozim.

Shuningdek, texnologiyadan foydalanish vaqtini cheklash, axborot xavfsizligiga rioya qilish va ishonchli manbalardan foydalanish salbiy oqibatlarni kamaytiradi.

Xulosa

Sun'iy intellekt zamonaviy jamiyat taraqqiyotining ajralmas qismidir. U inson hayotini yengillashtirib, rivojlanishga xizmat qilishi bilan birga, mas'uliyatli yondashuvni ham talab etadi. Texnologiya insonni boshqaruvchi emas, balki unga xizmat qiluvchi vosita bo'lishi lozim. Faqat shunda sun'iy intellekt jamiyat uchun haqiqiy foyda keltiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Russell S., Norvig P. **Artificial Intelligence: A Modern Approach.** — New Jersey: Prentice Hall, 2021.
2. Kaplan A., Haenlein M. **Rethinking the Future of Artificial Intelligence.** — Business Horizons jurnali, 2020.
3. Floridi L. **Ethics of Artificial Intelligence.** — Oxford University Press, 2019.
4. Tegmark M. **Life 3.0: Being Human in the Age of Artificial Intelligence.** — New York: Alfred A. Knopf, 2017.
5. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi. **Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektni rivojlantirishga oid materiallar.** — Toshkent, 2022.
6. Karimov B.X. **Axborot texnologiyalari va zamonaviy jamiyat.** — Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2020.